Vilniaus St. 10

During the field survey, a 4x 3.5 m test pit (14 m^2) was excavated. The cultural layer was 85–90 cm thick and had remained undisturbed only on the test pit's N side and partially on its W and E sides. Above the geological layers at the Vilniaus Street site is a 40 cm thick former street layer of grey topsoil. Stove tile fragments from the late 16th – early 17th centuries were found in the undisturbed layers (Fig. 1).

Dainius Balčiūnas

Vilniaus gatvė 15

Žvalgytas sklypas yra Kauno senamiesčio centrinėje dalyje, prie Vilniaus ir M. Daukšos gatvių kampo, 39 kvartale. Ankstyviausi žinomi rašytiniai šaltiniai apie 39 kvartalą siekia XVI a. vidurį. Dabartine M. Daukšos gatve XV a. ėjo miesto riba. Tyrinėtame sklype prie Vilniaus gatvės 1848 m. Kauno plane vaizduojami mediniai pastatai, o likusi sklypo dalis – tuščia, neužstatyta. 1864 m. plane situacija yra panaši. Dabar stovintys mūriniai pastatai statyti XIX a. II pusėje.

Senamiesčio 39 kvartale tiesiant inžinerines komunikacijas archeologinius tyrimus 1975 m. atliko A. Žalnierius. Šiame kieme užfiksuoti iki 3 m storio kultūriniai sluoksniai, kurių apatinėje dalyje atidengtas 1,6 m storio mėšlo, medžio puvenų, juodos žemės sluoksnis, o viršuje – supiltinis 20–30 cm storio smėlio ir vėl 50 cm storio mėšlo sluoksnis. Archeologiniai radiniai, keramika – puodyninių, plokštinių koklių fragmentai, indai datuojami XVI a. I puse – XVII a.

Pastato Vilniaus g. 15 kieme šalia šiluminės trasos XX a. 8 dešimtmetyje buvo nutiestos dujotiekio ir fekalinių nuotekų trasos, neatlikus jokių archeologinių tyrimų.

Šiluminės trasos remontas vykdytas 2 etapais. Bendras žvalgytos tranšėjos ilgis – 17,5 m, plotas – apie 25 m^2.

Pirmame etape lygiagrečiai pastatui Vilniaus g. 15a, 3,5 m atstumu nuo jo V sienos iškasta 6,5 m ilgio, iki 2 m pločio ir 1,6 m gylio tranšėja. Kultūriniai sluoksniai išliko tik tranšėjos R šlaite. Apatinį užfiksuotą kultūrinį sluoksnį sudaro priesmėlio, smulkių degėsių ir molio gabaliukų mišinys, kurio paviršius atidengtas 1,45–1,5 m gylyje. Jame rastos kelios smulkios XVII a. oksidacinėje aplinkoje degtų žaliai glazūruotų puodų šukės. Virš jo atidengtas iki 26 cm storio supiltinis smėlio sluoksnis.

Antrame etape lygiagrečiai pastato Vilniaus g. 15a P sienai, 80 cm atstumu nuo jos, žvalgyta 11 m ilgio, iki 1 m pločio ir 0,85–1,6 m gylio tranšėja. Dabartinis žemės paviršiaus H_{abs} 27,80 m. Iki 80–90 cm gylio suardyti kultūriniai sluoksniai fiksuoti 1–8,4 metruose. Kultūriniai sluoksniai išliko tik 8,4–11 metruose. 4,2–8,1 metruose 85 cm gylyje rasti pastato ŠV kampo ir Š sienos pamatai, kurių paviršius sumūrytas iš 27,5–28x13,5–14x7,5 cm dydžio plytų ir jų nuolaužų. 8,1–10,1 metruose 1,1–1,95 m gylyje atidengtas 27 cm storio rūsio skliautas, kuris greičiausiai remiasi į pastato Vilniaus g. 15 V sieną. Virš jo fiksuotas supiltinis priesmėlio ir žvyro sluoksnis, o aukščiau supiltiniai griuvenų, priesmėlio ir pilkos žemės sluoksniai. Atidengto pastato plotis yra 6,8 m, jis buvo su rūsiu ir gerai išlikusiu cilindriniu skliautu. Skliaute yra pramušta 53x45 cm dydžio skylė, pats rūsys šiuo metu dalinai užpiltas. Kada buvo nugriautas čia stovėjęs pastatas, sunku pasakyti. Panašu, kad tai įvyko XIX–XX a. sandūroje, statant Vilniaus gatvės pastatus.

Vilniaus St. 15

25 m^5 were surveyed, destroyed cultural layers being recorded in the greater part of the surveyed area. The surviving cultural layers were 1.6–2 m thick and based on the finds in their lower part date to the 17th century. The N end of a building's cellar with a cylindrical vault ceiling and dating to the late 16th – first half of the 17th centuries was discovered near the building at Vilniaus St. 15.

Dainius Balčiūnas

Nemuno gatvė 17

Sklypas Nemuno g. 17 yra Kauno senamiesčio PR dalyje, 28 kvartale. Dabartine Nemuno gatve ėjo vienas iš kelių į Vilnių. Tyrinėtas sklypas Nemuno g. 17 priklausė Karmelitų vienuolynui, jame buvo daržai. Pagal 1847 m. matininko T. Paškausko sudarytą planą kvartalą sudarė 3 posesijos. Sklypas Nemuno g. 17 priklausė Karmelitų vienuolynui, jame stovėjo J. Davidovičiaus namas su daržu, tačiau 1860 m. plane sklypas jau rodomas kaip tuščias. 1903 m. plane Nemuno g. 17 sklype prie gatvės pažymėtas medinis vieno aukšto namas, priklausantis Varšavščikams, mediniai sandėliai, P dalyje – daržai. Vėliau 1928 m. pusė namo buvo apmūryta. Šis namas kaip avarinis buvo nugriautas prieš keletą metų.

Kvartalo žvalgomuosius archeologinius tyrimus 1988 m. vykdė M. Bertašius. Jų metu užstatymo nerasta, užfiksuoti daržų sluoksniai ir akmenų grindinių fragmentai, rasta nedaug XVII a. datuojamų radinių. 1999 m. D. Balčiūnas ir A. Vaškelis vykdė archeologinius tyrimus tiesiant vandentiekio įvadą į pastatus Nemuno g. 15. Užfiksuoti iki 1,5 m storio kultūriniai sluoksniai, kurių pagrindą sudaro daržų žemė.

Sklype Nemuno g. 17 prie gatvės suprojektuotas 9 butų gyvenamasis namas. Šioje vietoje birželio–liepos mėnesiais buvo atlikti detalieji archeologiniai tyrimai. Iškastos 4 perkasos, ištirtas 199,8 m^2 plotas. Sklypo P pusėje yra 18 m^2 dydžio betoninis rūsys – kultūriniai sluoksniai šioje vietoje sunaikinti.

Visame tyrinėtame plote 1,1–1,4 m gylyje pasiektas įžemis – rusvas oksiduotas priesmėlis, o virš jo – 15–25 cm storio daržo žemės sluoksnis, kur rasta puodyninio koklio profiliuotu pakraštėliu šukė, plokštinio maureskos ornamentu dekoruoto, žaliai glazūruoto koklio fragmentas. Aptikto puodo pakraštėlis atlenktas į išorę ir prispaustas, puodynių pakraštėliai statūs ir profiliuoti, viduje glazūruoti žaliai ir rudai, peteliai puošti horizontaliomis žiedimo rievėmis, kaklelis įrėžta bangele. Įdomesnis radinys – tai 19 cm ilgio ir 1,2–6,2 cm skersmens lenktas rago formos neaiškios paskirties molinis dirbinys su 3,3 cm skersmens kiauryme viduje (1 pav.). Radiniai datuojami XVI a. pabaiga – XVII a. I puse. Tikriausiai čia stovėjo pastatas, nes 80 cm gylyje aptiktas sumūrytas iš akmenų (rištas kalkių skiediniu) 1x0,7 cm dydžio ir 60 cm aukščio stulpas, datuotas XVII a. pradžia (2:1 pav.).



1 pav. Neaiškios paskirties keraminis dirbinys. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 1. A ceramic artefact with no clear purpose.